پروتکل کارآزمایی بالینی
مرکز ثبت کارآزمایی بالینی ایران

۱۴۰۵/۰۸/۱۶

اثربخشی و مکانیسم اثر درمان شوخ‌طبعی فرادرونی (MIHT) در اختلال وسواسی-اجباری: شواهدی از ارزیابی بوم‌شناختی لحظه‌ای و مدل‌سازی شبکه‌ای چندسطحی

چکیده پروتکل

هدف ازمطالعه
تعیین اثربخشی درمان شوخ‌طبعی فرادرونی در کاهش شدت لحظه‌ای مؤلفه‌های بالینی چرخه وسواس–اجبار و بازسازی سازمان شبکه‌ای این مؤلفه‌ها در زندگی روزمره بیماران، بر اساس داده‌های ارزیابی بوم‌شناختی لحظه‌ای در مراحل پیش و پس از درمان

طراحی
مطالعه حاضر یک کارآزمایی بالینی مداخله‌ای تک‌گروهی با طرح پیش–پس است که با استفاده از رویکردی نظام‌مند و مبتنی بر استانداردهای رایج طراحی مطالعات بالینی اجرا می‌شود. هدف آن، بررسی تأثیر درمان شوخ‌طبعی فرادرونی بر پویایی‌های لحظه‌ای چرخه وسواس–اجبار در بستر زندگی روزمره افراد مبتلا به OCD است. این طرح بر ساختاری سه‌مرحله‌ای استوار است که شامل یک دوره ۱۴روزه ارزیابی بوم‌شناختی لحظه‌ای، یک برنامه گروهی پنج‌هفته‌ای با ۱۰ جلسهMIHT ، و یک دوره EMA مشابه در پس‌درمان است. این طراحی امکان تحلیل دقیق تغییرات در سطح درون‌فردی و لحظه‌ای را فراهم می‌سازد.

نحوه و محل انجام مطالعه
شرکتکنندگان از تاریخ 30 خرداد 1405 تا 30 تیرماه 1405 ز طریق استراتژی ارجاع و اعلان چندمرحلهای برای افزایش معرف بودن نمونه و کاهش سوگیری خودانتخابی جذب خواهند شد و در مراکز مشاوره دانشگاهی و کلینیک های سرپایی شهر تهران مداخله را دریافت خواهند کرد.

شرکت کنندگان/شرایط ورود و عدم ورود
شرکت‌کنندگان با استفاده از مصاحبه بالینی ساختاریافته برای اختلال‌های5 DSM ، نسخه بالینی ، توسط درمانگران آموزش‌دیده و تحت نظارت روان‌شناسان بالینی دارای پروانه تأیید خواهد شد.

گروه‌های مداخله
درمان شوخ طبعی فرادرونی به مدت 10 جلسه در طول 5 هفته در قالب انفرادی بر اساس پروتکل استاندارد شوخ طبعی اجرا خواهد شد.

متغیرهای پیامد اصلی
شدت علائم اختلال وسواسی اجباری

اطلاعات عمومی

علت بروز رسانی
نام اختصاری
اطلاعات ثبت در مرکز

شماره ثبت کارآزمایی در مرکز: **IRCT20130904014564N4**
تاریخ تایید ثبت در مرکز: **2026-05-31, ۱۴۰۵/۰۳/۱۰**
زمان‌بندی ثبت: **prospective**

آخرین بروز رسانی: **2026-05-31, ۱۴۰۵/۰۳/۱۰**
تعداد بروز رسانی‌ها: **0**
تاریخ تایید ثبت در مرکز
2026-05-31, ۱۴۰۵/۰۳/۱۰

اطلاعات تماس ثبت کننده
نام
مهدی اکبری
نام سازمان / نهاد
دانشگاه خوارزمی
کشور
جمهوری اسلامی ایران
تلفن
+98 21 6602 1735
آدرس ایمیل
akbari.psy@gmail.com

وضعیت بیمار گیری
بیمار گیری تمام شده
منبع مالی

تاریخ شروع بیمار گیری مورد انتظار
2026-06-20, ۱۴۰۵/۰۳/۳۰
تاریخ پایان بیمار گیری مورد انتظار
2026-07-21, ۱۴۰۵/۰۴/۳۰
تاریخ شروع بیمارگیری تحقق یافته
خالی
تاریخ پایان بیمارگیری تحقق یافته
خالی
تاریخ خاتمه کارآزمایی
خالی

عنوان علمی کارآزمایی
اثربخشی و مکانیسم اثر درمان شوخ‌طبعی فرادرونی (MIHT) در اختلال وسواسی–اجباری: شواهدی از ارزیابی بوم‌شناختی لحظه‌ای و

مدل‌سازی شبکه‌ای چندسطحی

عنوان عمومی کارآزمایی
اثربخشی درمان شوخ‌طبعی فرادرونی (MIHT) در اختلال وسواسی–اجباری
هدف اصلی مطالعه
درمانی
شرایط عمده ورود و عدم ورود به مطالعه
شرایط عمده ورود به مطالعه قبل از تصادفی سازی:
تشخیص اولیه OCD بر اساس DSM 5 سن بین ۱۸ تا 70 سال تسلط کامل به زبان فارسی توانایی و تمایل برای تکمیل پرسش‌هایEMA مبتنی بر تلفن هوشمند، چند بار در روز طی دوره مطالعه شرکت‌کنندگانی که داروی روانپزشکی مصرف می‌کنند در صورتی واجد شرایط هستند که رژیم دارویی آنان دست‌کم چهار هفته پیش از ارزیابی پایه پایدار مانده باشد
شرایط عمده عدم ورود به مطالعه قبل از تصادفی سازی:
دریافت هم‌زمان درمان روان‌شناختی هرگونه اختلال های دوقطبی یا اسکیزوفرنیا در گذشته یا حال افکار خودکشی حاد یا اقدام اخیر اختلال مصرف مواد در سه ماه گذشته اختلال‌های شخصیت خوشه A یا B دارا بودن شرایط جسمانی که می‌تواند مشارکت در تمرین‌های MIHT را مختل کند (مانند بیماری‌های کنترل‌نشده عصبی یا قلبی–عروقی)
سن
از سن **18 ساله** تا سن **70 ساله**
جنسیت
هر دو

فاز مطالعه
3
گروه‌های کور شده در مطالعه
اطلاعات موجود نیست
حجم نمونه کل
حجم نمونه پیش‌بینی شده: **80**
تصادفی سازی (نظر محقق)
مصداق ندارد
توصیف نحوه تصادفی سازی
کور سازی (به نظر محقق)
کور نشده است
توصیف نحوه کور سازی
دارو نما
ندارد
اختصاص به گروه‌های مطالعه
تنها
سایر مشخصات طراحی مطالعه

کد ثبت در سایر مراکز ثبت بین‌المللی

خالی

تاییدیه کمیته‌های اخلاق

1

کمیته اخلاق
نام کمیته اخلاق
کمیته اخلاق دانشگاه خوارزمی
آدرس خیابان
تهران - خیابان شهید مفتح نرسیده به انقلاب - پلاک ۴۳
شهر
Tehran
استان
تهران
کد پستی
15719-14911
تاریخ تایید
2026-05-13, ۱۴۰۵/۰۲/۲۳
کد کمیته اخلاق
IR.KHU.REC.1405.024

بیماری‌های (موضوعات) مورد مطالعه

1

شرح
اختلال وسواسی- اجباری
کد ICD-10
F42
توصیف کد ICD-10
Obsessive-compulsive disorder

متغیر پیامد اولیه

1

شرح متغیر پیامد
شدت علائم وسواسی- اجباری
مقاطع زمانی اندازه‌گیری
قبل از درمان (خط پایه) و پس از درمان (انتهای هفته 9)
نحوه اندازه‌گیری متغیر
مقیاس وسواسی–اجباری ییل–براون

متغیر پیامد ثانویه

1

شرح متغیر پیامد
شدت لحظه‌ای وسواس فعلی تجربه‌شده توسط شرکت‌کننده که در قالب پروتکل ارزیابی بوم‌شناختی لحظه‌ای (EMA) به‌صورت روزانه سنجیده می‌شود.
مقاطع زمانی اندازه‌گیری
روزانه چهار بار، طی ۱۴ روز پیش از شروع مداخله (خط پایه) و ۱۴ روز پس از پایان مداخله (پیگیری).
نحوه اندازه‌گیری متغیر
این متغیر با استفاده از یک آیتم تک‌سؤالی بر روی مقیاس عددی ۰ تا ۱۰ سنجیده می‌شود. سؤال به این صورت است: «شدت این وسواس در همین لحظه چقدر است؟»؛ نمره ۰ به معنای «اصلاً» و نمره ۱۰ به معنای «بسیار زیاد» است.

2

شرح متغیر پیامد
میزان باورپذیری یا واقعی بودن لحظه‌ای وسواس فعلی در قالب پروتکل ارزیابی بوم‌شناختی لحظه‌ای (EMA) به‌صورت روزانه.
مقاطع زمانی اندازه‌گیری
روزانه چهار بار، طی ۱۴ روز پیش از شروع مداخله و ۱۴ روز پس از پایان مداخله.
نحوه اندازه‌گیری متغیر
این متغیر با یک آیتم تک‌سؤالی بر روی مقیاس عددی ۰ تا ۱۰ اندازه‌گیری می‌شود. سؤال به این صورت است: «این وسواس در حال حاضر چقدر واقعی یا باورپذیر احساس می‌شود؟»؛ نمره بالاتر نشان‌دهنده باورپذیری بیشتر وسواس است.

3

شرح متغیر پیامد
میزان کشش لحظه‌ای برای انجام رفتار اجباری مرتبط با وسواس

فعلی.

مقاطع زمانی اندازه‌گیری

روزانه چهار بار، طی ۱۴ روز پیش از شروع مداخله (خط پایه) و ۱۴ روز پس از پایان مداخله (پیگیری).

نحوه اندازه‌گیری متغیر

این متغیر با استفاده از یک آیتم تک‌سؤالی بر روی مقیاس عددی ۰ تا ۱۰ سنجیده می‌شود. سؤال به این صورت است: «در اثر این وسواس، در همین لحظه چقدر احساس می‌کنید نیاز دارید یک اجبار انجام دهید؟»؛ نمره بالاتر نشان‌دهنده کشش بیشتر برای انجام رفتار اجباری است.

4

شرح متغیر پیامد

میزان پریشانی مورد انتظار هنگام مقاومت در برابر پاسخ‌دهی به وسواس فعلی.

مقاطع زمانی اندازه‌گیری

روزانه چهار بار، طی ۱۴ روز پیش از شروع مداخله (خط پایه) و ۱۴ روز پس از پایان مداخله (پیگیری).

نحوه اندازه‌گیری متغیر

این متغیر با یک آیتم تک‌سؤالی بر روی مقیاس عددی ۰ تا ۱۰ اندازه‌گیری می‌شود. سؤال به این صورت است: «اگر بخواهید همین حالا به این وسواس پاسخ ندهید، چقدر احساس ناراحتی خواهید کرد؟»؛ نمره بالاتر نشان‌دهنده پریشانی بیشتر هنگام مقاومت است.

5

شرح متغیر پیامد

میزان تغییر لحظه‌ای در کشش یا زاویه نگاه شرکت‌کننده نسبت به وسواس پس از دریافت یک محتوای آموزشی تصویری-متنی مبتنی بر گسلش شوخ‌طبعانه.

مقاطع زمانی اندازه‌گیری

روزانه چهار بار، طی ۱۴ روز پیش از شروع مداخله (خط پایه) و ۱۴ روز پس از پایان مداخله (پیگیری).

نحوه اندازه‌گیری متغیر

این محتوای آموزشی تصویری-متنی مبتنی بر گسلش شوخ‌طبعانه همین حالا چقدر کشش یا زاویه نگاه شما نسبت به این وسواس را بر روی مقیاس عددی ۰ تا ۱۰ تغییر داد؟»؛ نمره بالاتر نشان‌دهنده تغییر بیشتر در تجربه شناختی-هیجانی فرد نسبت به وسواس است.

گروه‌های مداخله

1

شرح مداخله

گروه مداخله: درمان شوخ طبعی فرادرونی (MIHT): این درمان یک مداخله ساختاریافته مبتنی بر ذهن‌آگاهی فعال در ده جلسه ای است که از طنز به‌عنوان ابزار فراشناختی برای بازنگری روابط فرد با افکار و احساسات استفاده می‌کند (اکبری و همکاران، 2026). این مداخله در سه مرحله اصلی برگزار می‌شود که هر مرحله شامل چند جلسه است و تمرکز آن بر تعامل فعال با افکار خودانتقادگر و ایجاد انعطاف هیجانی است. مرحله اول: آگاهی و شناسایی الگوها (جلسات ۱–۳): این مرحله با معرفی «احمق درون» به‌عنوان یک پدیده انسانی و جهانی آغاز می‌شود. شرکت‌کنندگان یاد می‌گیرند بدون قضاوت، لحن، محرک‌ها و روایت‌های ذهنی این صدای درونی را شناسایی کنند. تمرین کلیدی در این مرحله شخصی‌سازی احمق درونی به شکل یک شخصیت «غمگین و ساده» است، مشابه شخصیت‌هایی که شرکت‌کننده با آن آشناست. با این تکنیک، افکار خودانتقادگر به یک شخصیت خارجی نسبت داده می‌شوند و افراد می‌آموزند افکار را به‌عنوان رویدادهای گذرا و ذهنی ببینند نه حقایق مطلق. این مرحله بار هیجانی خودانتقادی را کاهش می‌دهد، فاصله شناختی ایجاد می‌کند و پایه‌ای برای دیالوگ فراشناختی در مراحل بعدی فراهم می‌آورد.مرحله دوم: قالب بندی مجدد بازیگوشانه (جلسات ۴–۷): در این مرحله، شخصیت «شوخ طبع درون» ایجاد می‌شود که می‌تواند یک شخصیت کارتونی یا شناخته‌شده فرهنگی باشد (مثلاً باب‌اسفنجی). هدف این شخصیت، مواجهه منطقی با افکار منفی نیست، بلکه تمسخر شخصیت احمق درونی و لحن منفی آن است. این روش فاصله شناختی ایجاد کرده و مقاومت هیجانی را تقویت می‌کند. شوخ طبعی فرادرونی با شوخ‌طبعی و بازیگوشی، افکار خودانتقادگر را چارچوب بندی مجدد می‌کند و دیدگاه سبک‌تر و منعطف‌تری نسبت به تجربیات ذهنی ایجاد می‌نماید. مثال‌هایی از مکالمه طنزآمیز یا نامه‌های تخیلی میان طنزآمیز درونی و احمق درونی نشان می‌دهد که چگونه افکار منفی می‌توانند به شیوه‌ای بازیگوشانه و مهربانانه مورد بازنگری قرار گیرند.مرحله سوم: تلفیق و کاربرد (جلسات ۸–۱۰): در این مرحله، شخصیت‌های «مشفق درون» و «خردمند درون» معرفی می‌شوند. طنزآمیز درونی به مقابله با افکار منفی می‌پردازد، در حالی که مشفق درونی با مهربانی و پذیرش به احساسات باقی‌مانده پاسخ می‌دهد. خردمند درونی ترکیبی از طنزآمیز و مشفق درونی است که تعادل هیجانی، انعطاف شناختی و مهارت‌های مقابله‌ای سازگار را تقویت می‌کند. مکالمات نمونه میان این شخصیت‌ها نشان می‌دهد که چگونه ذهنیت‌ها به نوبت وارد عمل می‌شوند تا اضطراب، ترس یا خودانتقادی را مدیریت کرده و هیجانات را تنظیم کنند.کاربرد شخصیت‌ها به زمینه بستگی دارد و شرکت‌کننده می‌تواند از یکی یا چند شخصیت به‌صورت متناوب یا تلفیقی استفاده کند. این روش، مداخله را برای اختلالات شخصیت مرزی، افسردگی و اضطراب نیز قابل انطباق می‌کند. برخلاف بازسازی شناختی سنتی، MIHT با پذیرش و مشاهده آگاهانه آغاز می‌شود و بازفریم طنزآمیز تنها پس از ایجاد حضور ذهن انجام می‌گیرد. هدف اصلاح افکار نیست، بلکه تغییر رابطه فرد با افکار از طریق تعامل فراشناختی و بازیگوشانه است.

طبقه بندی

رفتاری

مراکز بیمار گیری

1

مرکز بیمار گیری

نام مرکز بیمار گیری

مراکز مشاوره دانشگاهی، درمانگاه های سرپایی روانپزشکی و کلنیک های خصوصی شهر تهران

نام کامل فرد مسوول

دکتر مهدی سلیمانی

آدرس خیابان

تهران - خیابان کارگر جنوبی، پایینتر از چهارراه لشگر-بیمارستان روانپزشکی روزبه

شهر

Tehran

استان

تهران

کد پستی

1333715914

تلفن

+98 21 5541 9151

ایمیل

m.akbari@khu.ac.ir

حمایت کنندگان / منابع مالی

1

حمایت کننده مالی

نام سازمان / نهاد

معاونت پژوهشی دانشگاه خوارزمی

نام کامل فرد مسوول

دکتر دکتر علیرضا حریفی
آدرس خیابان
تهران - خیابان شهید مفتح نرسیده به انقلاب - پلاک -۴۳دانشگاه خوارزمی
شهر
تهران
استان
تهران
کد پستی
15719-14911
تلفن
+98 21 8832 9220
ایمیل
m.akbari@khu.ac.ir
ردیف بودجه
کد بودجه
آیا منبع مالی همان سازمان یا نهاد حمایت کننده مالی است؟
بلی
عنوان منبع مالی
معاونت پژوهشی دانشگاه خوارزمی
درصد تامین مالی مطالعه توسط این منبع
100
بخش عمومی یا خصوصی
عمومی
مبدا اعتبار از داخل یا خارج کشور
داخلی
طبقه بندی منابع اعتبار خارجی
خالی
کشور مبدا
طبقه بندی موسسه تامین کننده اعتبار
دانشگاهی

فرد مسوول پاسخگویی عمومی کارآزمایی

اطلاعات تماس
نام سازمان / نهاد
دانشگاه خوارزمی
نام کامل فرد مسوول
مهدی اکبری
موقعیت شغلی
پرفسور
آخرین مدرک تحصیلی
.Ph.D
سایر حوزه‌های کاری/تخصص‌ها
روانشناسی
آدرس خیابان
تهران - خیابان شهید مفتح نرسیده به انقلاب - پلاک -۴۳دانشگاه خوارزمی
شهر
تهران
استان
تهران
کد پستی
15719-14911
تلفن
+98 21 8832 9220
ایمیل
m.akbari@khu.ac.ir

فرد مسوول پاسخگویی علمی مطالعه

اطلاعات تماس
نام سازمان / نهاد
دانشگاه خوارزمی
نام کامل فرد مسوول
مهدی اکبری
موقعیت شغلی
پرفسور
آخرین مدرک تحصیلی
.Ph.D
سایر حوزه‌های کاری/تخصص‌ها
روانشناسی
آدرس خیابان
تهران - خیابان شهید مفتح نرسیده به انقلاب - پلاک -۴۳دانشگاه خوارزمی
شهر
تهران
استان
تهران
کد پستی
15719-14911
تلفن
+98 21 6655 2336
ایمیل
m.akbari@khu.ac.ir

فرد مسوول به‌روز رسانی اطلاعات

اطلاعات تماس
نام سازمان / نهاد
دانشگاه خوارزمی
نام کامل فرد مسوول
مهدی اکبری
موقعیت شغلی
پرفسور
آخرین مدرک تحصیلی
.Ph.D
سایر حوزه‌های کاری/تخصص‌ها
روانشناسی
آدرس خیابان
تهران - خیابان شهید مفتح نرسیده به انقلاب - پلاک -۴۳دانشگاه خوارزمی
شهر
تهران
استان
تهران
کد پستی
15719-14911
تلفن
+98 21 6655 2336
ایمیل
m.akbari@khu.ac.ir

برنامه انتشار

فایل داده شرکت کنندگان (IPD)
بله - برنامه‌ای برای انتشار آن وجود دارد
پروتکل مطالعه
بله - برنامه‌ای برای انتشار آن وجود دارد
نقشه آنالیز آماری
بله - برنامه‌ای برای انتشار آن وجود دارد
فرم رضایتنامه آگاهانه
بله - برنامه‌ای برای انتشار آن وجود دارد
گزارش مطالعه بالینی

بله - برنامه‌ای برای انتشار آن وجود دارد

کدهای استفاده شده در آنالیز

بله - برنامه‌ای برای انتشار آن وجود دارد

نظام دسته‌بندی داده (دیکشنری داده)

بله - برنامه‌ای برای انتشار آن وجود دارد

عنوان و جزییات بیشتر در مورد داده/مستند

اطلاعات مربوط به پیامد اصلی پژوهش به اشتراک گذاشته خواهد شد.

بازه زمانی امکان دسترسی به داده/مستند

شروع دسترسی 6ماه پس از چاپ نتایج

کسانی که اجازه دارند به داده/مستند دسترسی پیدا کنند

داده ها و سایر مستندات علمی میتواند در دسترس هر فرد درخواست کننده قرار بگیرد

به چه منظور و تحت چه شرایطی داده/مستند قابل استفاده است

محدودیت خاصی وجود ندارد

برای دریافت داده/مستند به چه کسی یا کجا مراجعه شود

برای دسترسی به داده ها می توانید به آدرس پست الکترونیک دکتر مهدی اکبری پیام داده شود: Akbari.psy@gmail.comیا m.akbari@khu.ac.ir

یک درخواست برای داده/مستند چه فرایندی را طی می‌کند

یک ماه بعد از پیام افراد درخواست کننده به یکی از دو ایمیل ذکر شده در بخش قبلی، افراد میتوانند اطلاعات درخواستی را دریافت کنند

سایر توضیحات